

FRIVILLIGHETSSTRATEGI

Riksantikvarens strategi for samarbeid med frivillige organisasjoner

2018-2021

Riksantikvaren er direktorat for kulturminneforvaltning og er faglig rådgiver for Klima- og miljødepartementet i utviklingen av den statlige kulturminnepolitikken. Riksantikvaren har også ansvar for at den statlige kulturminnepolitikken blir gjennomført, og har i denne sammenheng et overordnet faglig ansvar for fylkeskommunenes og Sametingets arbeid med kulturminner, kulturmiljøer og landskap.

STRATEGI FOR SAMARBEID MED FRIVILLIGE ORGANISASJONER

I Riksantikvarens strategi for 2017-2021 er det nedfelt at vi skal bidra til å støtte det lokale engasjementet med særlig vekt på eiere av kulturminner, kommuner og frivillige.

Organisert frivillig innsats er avgjørende for at vi alle har mulighet til å engasjere oss i, oppleve og lære om kulturarv, og ta del i arbeid med å bevare kulturminner, kulturmiljøer og landskap. Strategien for samarbeid med frivillige organisasjoner skal bidra til å utnytte mulighetene som ligger i godt samspill mellom frivilligheten og forvaltningen.

Region- og kommunereform, utvikling av Riksantikvaren til et mer rendyrket direktorat og delegering av oppgaver til regionalt nivå vil prege strategiperioden. Strategien er derfor relevant for direktoratets arbeid med regionene og kommunene.

Denne strategien omhandler ikke Riksantikvarens samarbeid med næringsorganisasjoner, kirkelige organisasjoner o.l.

Ansvar for å koordinere oppfølgingen av strategien ligger hos Samfunnsavdelingen. Riksantikvarens avdelinger har ansvar for å ivareta samarbeidet med frivillige organisasjoner innenfor sine arbeidsfelt.

MÅL FOR SAMARBEIDET

Godt samarbeid mellom forvaltning og frivillighet skal fremme det frivillige engasjementet på kulturminnefeltet og bidra til bedre vern og økt bruk av kulturminner, kulturmiljøer og

landskap. Samarbeidet skal være preget av respekt, tillit og forståelse for organisasjonenes og forvaltningens ulike roller.

RIKSANTIKVAREN ØNSKER

- sterke organisasjoner på kulturminnefeltet som kan utfordre og inspirere til å utvikle kulturminnepolitikken og -forvaltningen
- åpen dialog og god samhandling mellom organisasjonene og kulturminneforvaltningen
- å legge til rette for et godt samarbeid mellom de frivillige organisasjonene på kulturminnefeltet og med friluftsforganisasjonene der de har sammenfallende interesser
- å synliggjøre hvor viktig den frivillige innsatsen er for at kulturminner skal bli tatt vare på, oppleves og brukes

RIKSANTIKVARENS ROLLE

Riksantikvaren er faglig rådgiver for regjeringen i kulturminnespørsmål. Direktoratet er også kompetansesenter, rådgiver og samarbeidspartner for eiere, frivillige organisasjoner, den interesserte allmennheten og andre sektorer med ansvar for fysiske kulturminner, kulturmiljø og det kulturhistoriske innholdet i landskap.

DE FRIVILLIGES ROLLE

Medlemmene i de frivillige organisasjoner er avgjørende for at kulturminner blir tatt vare på. Kulturminnevernet er avhengig av den store arbeidsinnsatsen de frivillige bidrar med lokalt, engasjementet de skaper og kompetansen de har på ulike felt. Organisasjonene bidrar også til å utvikle kulturminnepolitikken gjennom politisk arbeid.

Innherad kystlags jekte Pauline under Forbundet KYSTENS ungdomsseilas i 2017. Foto: Mathilde Gabrielsen Vikene/Forbundet KYSTEN

VÅRE VIKTIGSTE SAMARBEIDSPARTNERE

De viktigste **kulturminneorganisasjonene** er:

- Norges kulturvernforbund er paraplyorganisasjonen til 24 kulturvernorganisasjoner med til sammen 230 000 medlemmer. Målet er å bedre vilkårene for det frivillige kulturvernet. Blant medlemsorganisasjonene er Norsk Fyrhistorisk Forening, Norsk Jernbaneklubb og Norges Metallsøkerforening.
- Fortidsminneforeningen har 18 avdelinger som igjen har mange lokallag. Foreningen arbeider både politisk, med kompetanseheving og bidrar økonomisk til å sikre kulturminner over hele landet.
- Forbundet KYSTEN har som formål å ta vare på kystens kulturminner. Forbundet har 10.000 medlemmer fordelt på 125 lokallag.
- Norsk forening for fartøyvern fremmer bevaring av verneverdige fartøyer og ivaretar det frivillige fartøyvernets interesser. 180 båter er medlemmer i foreningen. Fartøyene er lokalisert over hele landet og omlag 10.000 personer er tilknyttet dem.
- Norsk Kulturarv er en interesseorganisasjon med formål å bidra til vern av kulturarven gjennom bærekraftig bruk. Både kommuner (100), bedrifter (270) og privatpersoner (1200) er medlemmer i Norsk Kulturarv.
- Foreningen Fredet er en landsdekkende interesseorganisasjon for private eiere av hus og eiendommer fredet etter kulturminneloven. Foreningen har rundt 250 medlemmer.
- Landslaget for lokalhistorie er en paraplyorganisasjon for historielagene som tar vare på og formidler lokal kulturarv. Landslaget har rundt 400 medlemslag som igjen organiserer i underkant av 80.000 medlemmer.

De viktigste **friluftslivsorganisasjonene** er:

- Norsk friluftsliv organiserer 16 frivillige friluftslivsorganisasjoner med flere enn 5000 lokallag og foreninger. Norsk friluftsliv arbeider for et allsidig, enkelt og naturvennlig friluftsliv, bevaring av allemannsretten og friluftslivet i et hel-seperspektiv.
- Den Norske Turistforening (DNT) er Norges største friluftslivsorganisasjon med over 290.000 medlemmer. Organisasjonen består av 57 medlemsforeninger med tilknyttede lokallag. DNT arbeider for å fremme et enkelt, aktivt, allsidig og miljøvennlig friluftsliv og for å bevare natur og kulturverdier.

Oksøy fyrstasjon. Foto: Arve Kjerseim, Riksantikvaren

Prioriteringer 2018-2021

VIDEREFØRE OG STYRKE ETABLERTE SAMARBEIDSARENAER

Vi vil

- invitere ledelsen i følgende organisasjoner til årlige møter med riksantikvaren
 - a. Norges kulturvernforbund
 - b. Fortidsminneforeningen
 - c. Forbundet KYSTEN
 - d. Norsk forening for fartøyvern
 - e. Norsk Kulturarv
 - f. Landslaget for lokalhistorie
 - g. Foreningen Fredet
 - h. Norsk Friluftsliv
 - i. Den Norske Turistforening
- invitere aktuelle organisasjoner til Riksantikvarens Høstmøte. Avhengig av tema kan det også være aktuelt å be organisasjonene medvirke
- arrangere en årlig Frivillighetskonferanse som en hovedmøteplass mellom frivilligheten og kulturminneforvaltningen
- invitere organisasjonene til å presentere seg og sitt arbeid på frivillighetskonferansen, Utviklingsnett og andre aktuelle arenaer
- Invitere organisasjonene to ganger årlig til et felles møte for informasjonsutveksling hos Riksantikvaren

UTVIKLE OG DELE KOMPETANSE

Vi vil

- arrangere felles fagseminarer, workshops og temamøter der frivillighet og forvaltning har felles interesse av å dele og utvikle kompetanse
- tilby kompetansehevende kurs og informasjon innen vernefaglige spørsmål, prosjektstyring, søknadsskriving, informasjon om muligheten for kompetanseheving gjennom deltakelse i prosjekter finansiert av EØS-midler mv.

Den avdeling som har ansvar for det aktuelle fagfeltet, er ansvarlig for faglig oppfølging og eventuelle kostnader på Riksantikvarens vegne.

SPRE KUNNSKAP OM ORGANISASJONENE

Kunnskapen om frivillig arbeid på kulturminnefeltet bør bedres både i forvaltningen og i samfunnet generelt. Organisasjonene har hovedansvaret for dette, men forvaltningen bør bidra. Fra 2020 vil mange oppgaver overføres fra RA til regional kulturminneforvaltning. Det er viktig at forvaltningen på alle nivåer har god kjennskap til mulighetene som ligger i å samarbeide med organisasjonene.

Vi vil

- synliggjøre den frivillige innsatsens betydning for kulturminnene og samfunnet
- dele erfaringer mellom avdelingene hos Riksantikvaren og formidle kunnskap om organisasjonene og deres roller
- invitere Riksantikvarens avdelinger og den regionale kulturminneforvaltningen til Frivillighetskonferansen og Utviklingsnett
- legge til rette for at medarbeidere fra Riksantikvaren deltar på den årlige Kulturvernkonferansen og andre aktuelle arenaer og får innsikt i organisasjonenes arbeid
- oppfordre kommunene til økt samarbeid med de frivillige organisasjonene gjennom arbeidet med kommunale kulturminneplaner
- synliggjøre aktuelle temaer om frivillig arbeid i Alle tiders (Riksantikvarens magasin)
- rapportere årlig til ledermøte om erfaringer fra samarbeidet med de frivillige og foreslå prioriteringer og tiltak for kommende år

Bilder framsiden:

Frivillige har lagt ned flere årsverk på S/K Boy Leslie. Foto: Åse Bitustøl, Riksantikvaren

Snekkerverkstedet på Evju Bygdetun, Gvarv i Telemark, Kulturarv i Den kulturelle skulesekken i Sauherad. Foto: Jorid Vale, Evju Bygdetun

Workshop på Dovre i regi av Kulturminner for alle. Foto: Fortidsminneforeningen/Kulturminner for alle

Fra åpningen av Brudledruta, en av Historiske vandreruter som er et samarbeid mellom DNT og Riksantikvaren. Foto: Åse Bitustøl, Riksantikvaren